

REZERVAȚIILE ARHEOLOGICE ȘI ROLUL LOR ÎN EDUCAȚIA PATRIOTICĂ A MASELOR

Deținătoare ale unui patrimoniu cultural de o deosebită valoare științifică, artistică și educativă, posedând o bogată capacitate de informare, instituțiile muzeale își aduc contribuția prin forme și mijloace specifice la opera de importanță istorică desfășurată de Partidul Comunist Român pentru formarea omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă, constructor conștient și activ al socialismului și comunismului pe pământul patriei noastre.

Subliniind semnificația acestei opere, secretarul general al Partidului, Tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Trebuie să ținem seama de faptul că dezvoltarea personalității umane, formarea omului epocii socialismului și comunismului nu se pot reduce numai la cunoașterea unor hotărâri sau teze generale, ci implică în mod necesar lărgirea continuă a orizontului de cunoștință profesională, politice, științifice și de cultură generală, însușirea tot mai temeinică a tezaurului de gândire și experiență umană, a valorilor spirituale creată de umanitate de-a lungul istoriei“¹.

Abordînd practic toate sferele creației materiale și spirituale ale societății, prin întreaga lor activitate științifică și educativă, muzeele, monumentele și rezervațiile arheologice existente în țara noastră contribuie la imprimarea în rîndul vizitatorilor a spiritului militant, orientîndu-i în direcția formării conștiinței noi, revoluționare, a promovării și răspîndirii largi a adevărului despre trecutul istoriei, a creației artistice puse în slujba intereselor și idealurilor celor mai înalte ale poporului.

La baza întregii activități educative desfășurate prin intermediul muzeelor, monumentelor și vestigiilor arheologice adăpostite în rezervații special amenajate, stă concepția revoluționară despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric.

Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării României spre comunism, subliniază cu deosebită claritate că: „Activitatea politico-educativă trebuie să pornească de la cunoașterea trecutului de luptă revoluționară a poporului nostru, să se bazeze pe tradițiile gândirii și culturii lui progresiste, revoluționare, ale culturii progresiste și revoluționare mondiale“².

---

¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 13, București, Edit. politică, 1977, p. 96.

² *Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism*, București, Edit. politică, 1975, p. 156.

Acestea sînt comandamentele sociale și ideologice, culturale și educative cărora trebuie să le răspundă muzeele — păstrătoare ale unui inestimabil patrimoniu cultural. În afara faptului că prezintă într-o ambianță științifică legătura indisolubilă: trecut-prezent, care lărgeste și subliniază volumul cunoștințelor istorice, de artă și cultură ale vizitatorilor, făcînd largă opera cultural educativă, rezervațiile arheologice prin excelență acționează asupra unor laturi esențiale ale conștiinței ca: patriotismul, dragostea fierbinte față de patrie, față de ceea ce au realizat înaintașii, dăruirea față de cauza poporului, inventivitatea, spiritul de sacrificiu, hotărîrea de a muncii și de a lupta, de a-și pune întreaga pricepere în slujba înfloririi națiunii noastre socialiste. Prin întreaga lor reflectare, piesele și exponatele rezervațiilor arheologice în ansamblul lor acționează pentru cunoașterea de către mase a existenței multimilenare a poporului nostru pe aceste meleaguri a luptei sale eroice pentru independență, unitate și progres, a contribuțiilor sale la dezvoltarea civilizației umane, a muncii și realizărilor sale în opera de edificare a socialismului.

„Educarea tuturor oamenilor muncii, și în primul rînd a tineretului, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — în spiritul dragostei față de țară și al patriotismului revoluționar, socialist — constituie o îndatorire permanentă care trebuie să ocupe un loc central în întreaga activitate politică și culturală. Dezvoltînd recunoștiința și prețuirea față de strămoșii care cu sacrificii și jertfe uriașe au apărut ființa națională a poporului, au purtat steagul luptei pentru libertate și neatințare, pentru dreptate națională și socială, trebuie să sădim în conștiința oamenilor sentimentul răspunderii față de moștenirea înaintașilor al hotărîrii de a duce mai departe, în noile condiții istorice făclia progresului și civilizației pe pămîntul României“³.

Muzeele dispun de un întreg ansamblu de forme și mijloace prin care contribuie, împreună cu celelalte instituții din sistemul educației, propagandei și culturii, la împlinirea majorelor deziderate educativ-formative ale partidului și statului nostru. Principala formă prin care muzeele își aduc contribuția la activitatea educativă, revoluționar-patriotică o constituie expoziția, iar argumentul cel mai convingător este obiectul original, autentic, păstrat și conservat „in situ“ în cadrul rezervației arheologice. Calitatea și eficiența acestei activități sînt determinate de valoarea patrimoniului și ținuta prezentării lui în cadrul expoziției.

Amenajarea unor rezervații arheologice naționale, între care Rezervația arheologică Tibiscum (Jupa — Caransebeș) ocupă un loc important la nivelul țării, sînt de natură să valorifice plenar valențele educative ale bogatului patrimoniu expozițional.

Calitatea elevată a ghidajelor, prezentarea vie, atractivă a monumentelor dezvelite și conservate în aer liber contribuie prin sublinierea gîndirii, muncii și creativității poporului nostru la educarea patriotică, moral cetățenească a publicului vizitator. A fost lărgită gama de manifestări cu modalități noi de folosire a patrimoniului. Se remarcă în acest

³ Nicolae Ceaușescu, *op. cit.*, p. 67.

sens, ciclurile de conferințe, simpozioane, urmate de exemplificări și dezbateri în fața exponatelor, vizitele și dezbaterile cu propagandiștii și cursanții din învățământul politico-ideologic, folosindu-se capacitatea de convingere a mărturiilor originale, autentice ale istoriei societății, seriile muzeale, spectacolele organizate la monumentele istorice cu profunde rezonanțe emoționale, care evocă evenimente importante din istoria patriei.

O deosebită atenție se acordă de către muzeu, educării tinerei generații, răspunzând în acest fel cerințelor puse în fața învățământului a instituțiilor de propagandă și cultură de partidul și statul nostru. Tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că în procesul pregătirii pentru muncă și viață: „Tineretul patriei noastre trebuie să fie educat în spiritul dragostei față de patrie, față de tot ce au realizat înaintașii noștrii, față de tradițiile mișcării progresiste și revoluționare, ale mișcării comuniste, să fie înarmat cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii și întregii cunoașteri umane”⁴. Pornind de la aceste deziderate rezervațiile arheologice au devenit o veritabilă școală în cadrul căreia cu participarea directă a muzeografilor se țin lecții speciale, cicluri de expuneri, seminarii pe teme istorice, ore de educație patriotică cu grupuri de elevi, se desfășoară activități practice ale elevilor și studenților practicanți, în scopul integrării învățământului cu cercetarea și practica social-culturală. O deosebită forță dinamică o reprezintă festivitatea de înmînare în cadru solemn a cravatelor roșii cu tricolor și carnetelor UTC.

Pornind de la aceste considerente, Muzeul din Caransebeș a amenajat una dintre cele mai mari rezervații arheologice din țara noastră, însumînd o suprafață de peste 17 ha, cuprinzînd vestigiile scoase la lumină aparținătoare civilizației dacice, daco-romane și post romane existente la Tibiscum. Pentru a face posibilă vizitarea de către marele public a vestigiilor antice, acestea au fost în mare parte dezvelite, conservate și restaurate. Pentru protejarea diferitelor descoperiri de piese fragile din fier, bronz, sticlă, ceramică etc., în martie 1980 a luat ființă în incinta rezervației — muzeul rezervației (cu o sală de expoziție de 350 m², cuprinzînd peste 800 piese) alături fiind amenajate două laboratoare de restaurare și 10 încăperi destinate personalului științific și muncitorilor de pe șantierul arheologic. În această viziune, rezervația arheologică Tibiscum reprezintă nu numai o bază de cercetare națională, dar și un centru care face cunoscut publicului cele mai noi descoperiri arheologice, dînd posibilitatea astfel înțelegerii complete a diferitelor aspecte ale vieții economice, sociale, culturale și militare a așezării. Descoperirea unor ateliere meșteșugărești (amintim între altele atelierul de confecționat mărgelile din sticlă), unele dintre ele cunoscute pentru prima dată pe teritoriul Daciei, sînt conservate „in situ”, dar și ilustrate în expoziția de bază prin planșe, fotografii, machete, etc. Astfel în așezarea civilă au fost descoperite două ateliere de turnat piese din bronz — ce pot fi vizitate în teren, iar în expoziție sînt expuse creuzetele, uneltele și numeroase piese confecționate în aceste ateliere, permițînd înțelegerea clară a

⁴ *Ibidem*, p. 499.

procesului tehnologic respectiv. În cadrul săpăturilor arheologice au fost scoase la lumină mai multe cuptoare romane de ars ceramica. Unul, a fost conservat iar în expoziție a fost expusă o machetă la scara 1/1, alături de care sînt expuse pe un panou explicațiile privind funcționarea acestuia, imagine ce este completată cu exponatele din vitrinele alăturate cuprinzînd ceramica de uz gospodăresc, opaite, statuete din teracotă, imitații după ceramica de import, etc. Viața militară din Dacia este ilustrată prin expunerea planului castrului Tibiscum (unul dintre castelele cele mai mari din sud-vestul Daciei), alături de imagini reprezentative ale clădirilor mai importante din castru — ele constituind primul element de contact cu ceea ce vizitatorul din castru — ele constituind primul element de contact cu ceea ce vizitatorul și sistemul de construcție, fundațiile și părți din clădirile antice dezvelite și conservate. În ideea înțelegerii corecte a modului de viață al înaintașilor noștri, în expoziția de bază au fost reconstituite din materialul de construcție original un acoperiș de casă, un fragment de podea, un hypocaust, (parțial), au fost expuse toate tipurile de țigle și cărămizi folosite la construcții, mai multe fragmente din materialele construcțiilor publice, părți de coloane, frize, material sculptural de ornamentare, etc. Diferitele edificii scoase la lumină ca urmare a cercetărilor arheologice au permis descoperirea și a numeroase monede de bronz și argint, ceramică de diferite forme și mărimi, inscripții, etc, ilustrînd astfel gradul înalt de civilizație la care ajunsese populația autohtonă precum și continuitatea neîntreruptă a acesteia pe aceste meleaguri.

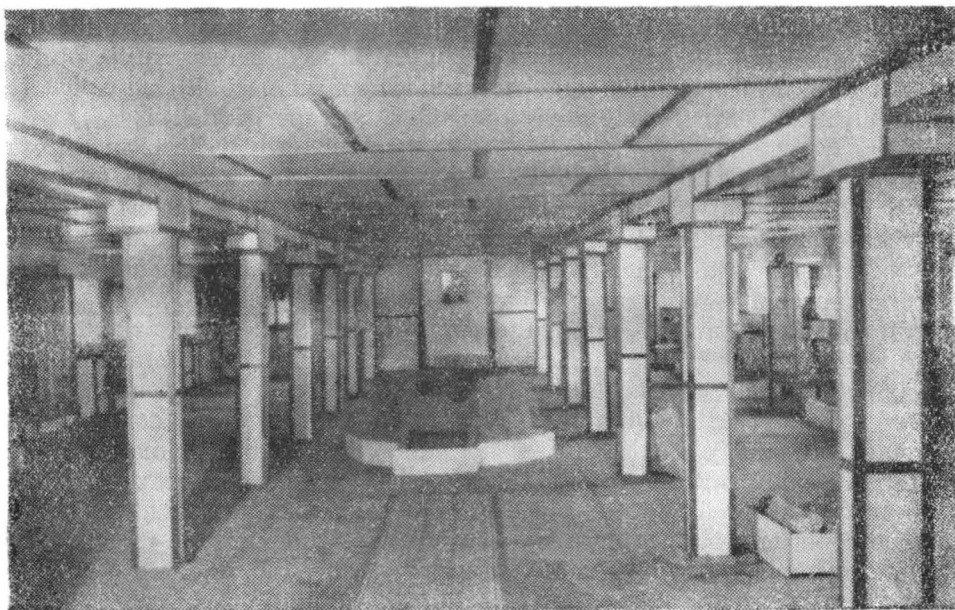

Fig. 1. Aspect din expoziția rezervației arheologice Tibiscum.

Abb. 1. Ansicht aus der Ausstellung der archäologischen Reservation Tibiscum.

Exemplificînd doar cu cîteva dintre vestigiile materiale rezultate în urma săpăturilor arheologice dezvelite și conservate în această parte a țării se ilustrează încă odată trecutul multimilenar al poporului nostru, capacitatea sa creatoare în toate domeniile vieții materiale și spirituale.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu: „păstrînd de la daci setea neatînsă de libertate, voința de a nu-și pleca fruntea sub jugul străin, hotărîrea de a rămîne mereu însuși stăpîni pe viața și soarta sa, și continuînd spiritul național, judecata și pasiunea creatoare a romanilor, poporul român nou apărut în lume, avea să îplinească, într-o existență de aproape două milenii, un eroic, zbuțiat și măreț destin istoric”⁵.

Prin materialul original prezentat în cadrul rezervației Tibiscum, aceasta reprezintă un deosebit de valoros centru de documentare științifică, iar prin modul de organizare un minunat mijloc de educare patriotică a oamenilor muncii, a marelui public. Există toate condițiile ca tot ceea ce se va întreprinde în viitor, să constituie o ilustrare fundamentată științific a trecutului milenar a locuitorilor acestor meleaguri, a aspirației sale necurmăte la libertate și dreptate, a legăturii organice dintre trecutul de luptă și prezentul de mari înfăptuiri ale socialismului.

PETRU BONA

DIE ARCHÄOLOGISCHEN RESERVATIONEN UND IHRE ROLLE IN DER PATRIOTISCHEN ERZIEHUNG DER MASSEN

(Zusammenfassung)

Von den heutigen Aufgaben der patriotischen Erziehung der werktätigen Massen ausgehend, werden die konkreten Durchführungsmöglichkeiten dieses Anliegens im Rahmen der archäologischen Reservation von Tibiscum durch konkrete Beispiele erläutert.

Es werden eine Reihe von archäologischen Denkmälern die „in situ“ erhalten wurden, sowie verschiedenes archäologisches Sachgut, die besonders zur patriotischen Erziehung der Besucher dieses wichtigen dako-römischen Denkmals unseres Landes beitragen, vorgestellt.

⁵ *Ibidem*, vol. 14, p. 319.